

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1976/7

Karar Sayısı:1976/35

Karar Günü:24/6/1976

Resmi Gazete tarih/sayı:15.9.1976/15708

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme: Keskin Ağır Ceza Mahkemesi.

İtirazın konusu : 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı "Cumhuriyetin 50. yılı nedeniyle bazı suç ve cezaların affı hakkında Kanun" un 6. maddesinin 2. fıkrasının Anayasanın 12.maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

I- OLAY :

Sanık aynı kasıt altında ve kan gütme nedeniyle iki kişiyi öldürmek ve bir kişiyi de öldürmeğe tam derecede kalkışmaktan mahkemece Türk Ceza Kanununun 450/5-10., 1803 sayılı Yasanın 1/D. maddeleri gereğince otuz yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu hüküm Yargıtay Birinci Ceza Dairesince; suçtan zarar görenin tedavisi sonunda hayatının kurtarılmış olmasına göre kendisine karşı işlenen suçun yalnız birden çok kimselerin öldürülmesiyle sınırlı bulunan Türk Ceza Kanununun 450/5. maddesi kapsamı içinde olduğunun düşünülemediği, bağımsız bir suç niteliğinde bulunduğu gerekçesiyle bozulmuştur.

Bozma üzerine yapılan duruşma sırasında 1803 sayılı Yasanın 6. maddesinin ikinci fıkrasının uygulanması gerektiği anlaşılmış, bu hükmün Anayasa'nın 12. maddesinde yazılı eşitlik ilkesine aykırı olduğu yolunda Cumhuriyet Savcısının ileri sürdüğü sav mahkemece ciddi bulunduğundan, Anayasa'nın değişik 151. maddesi uyarınca anılan kuralın iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

III- YASA METİNLERİ :

A- İptali istenen 1803 sayılı Yasanın 6. maddesinin ikinci fıkrası hükmü şöyledir;

Ancak, bu kanundan yararlanmış olmakla beraber Türk Ceza Kanununun 77. maddesi gereğince, aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların birleştirilmesi sonucu, tatbik edilecek cezadan (12) yıl indirilir.

B- İlgili Yasa metinleri:

İptali istenen kuralın uygulanması, 1803 sayılı Yasanın 1. maddesi ve Türk Ceza Kanununun 77. maddesi hükümleri ile ilgilidir.

1803 sayılı Yasanın 1. maddesi:

Madde 1- 7/2/1974 tarihine kadar işlenmiş suçlardan:

A) Kanunların suçu tesbit eden asıl maddesinde üst sınırı (12) yılı geçmiyen hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile yahut yalnız veya birlikte olarak para cezası ile cezalandırıldığı veya müsadereyi yahut bir meslek veya sanatın yapılmamasını veyahut bu cezalardan birini veya birkaçını gerektiren fiiller hakkında takibat yapılmaz.

Esas Sayısı:1976/7
Karar Sayısı:1976/35

B) (12) yıl veya daha az hürriyeti bağlayıcı bir cezaya yahut bu miktarı aşmayan hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile birlikte veya müstakillen hükmedilmiş para cezasına mahkûm olanlar veyahut mahkemelerden başka mercilere haklarında para cezası tayin edilenler, "9. madde hükmü saklı kalmak şartıyla" fer'î ve mütemmim cezalarıyla ceza mahkûmiyetlerinin sonuçlarını da kapsamak üzere affedilmişlerdir.

C) Müstakillen (12) yıldan fazla hürriyeti bağlayıcı bir cezaya veya bununla birlikte para cezasına mahkûm edilenlerin hürriyeti bağlayıcı cezalarının (12) yılı ve para cezalarının tamamı affedilmiştir.

D) Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı suçlardan dolayı ölüm cezasına mahkûm edilenlerin bu cezaları (30) yıl ağır hapse, müebbet ağır hapse mahkûm edilenlerin cezaları da (24) yıl ağır hapse çevrilmiştir,

E) Yüksek Adalet Divanı tarafından mahkûm edilmiş olanların 78 sayılı, 218 sayılı ve 780 sayılı Af Kanunları ile Anayasanın 97. maddesi uyarınca cezaları kısmen veya tamamen affedilenlerle bu afların dışında kalanların asli ve fer'i cezaları, dayandıkları kanun hükümleri ayırt edilmeksizin bütün neticeleri ile birlikte ortadan kaldırılmıştır.

Türk Ceza Kanununun 77. maddesinin ilgili I. bendi :

"Madde 77) 1- Aynı neviden şahsi hürriyeti bağlayıcı muvakkat cezaların birleştirilmesi halinde tatbik edilecek ceza ağır haptiste 36, haptiste 25, sürgünde 15, hafif haptiste 10 seneyi geçemez."

C) Anayasa Hükümleri ;

Anayasanın dayandığı 12. maddesi hükmü de şöyledir :

"Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınmaz."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi, İçtüzüğü'nün 5. maddesi uyarınca, 25/3/1976 gününde Kani Vrana, Şevket Müftügil, İhsan Ecemiş, Halil ZARBUN, Ziya Ünel, Abdullah Üner, Ahmet Koçak, Sekip Çopuroğlu, Fahrettin Uluç, Muhillin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Hasan Gürsel, Ahmet Salih Çebi, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla yaptığı ilk inceleme toplantısında, Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu üzerinde durulmuştur.

Suç ve cezaların affi hakkındaki yasaların Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı olup olmayacağı tartışılmış ve bunların da Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu konudaki ayrıntılı gerekçeler Anayasa Mahkemesinin 28/11/1974 günlü, Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararında tümüyle açıklanmış bulunduğundan (Resmi Gazete, Gün: 21/1/1975, Sayı : 15125), bunların burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

Şu duruma göre bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Halit ZARBUN bu görüşe katılmamıştır.

Esas Sayısı:1976/7
Karar Sayısı:1976/35

Dosyada bir eksiklik görülmediğinden ilk inceleme toplantısı sonunda aşağıdaki karar verilmiştir.

"1- İşin incelenmesi Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğuna Halit ZARBUN'un karşıoyuyla ve oyçokluğuyla,

2- Dosyanın eksikliği bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle,

25/3/1976 gününde karar verildi "

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İşin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa hükmü ile, ilgili Anayasa ve Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri, bunlara ilişkin gerekçeler ve yasama Meclisleri tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- Biçim yönünden Anayasa'ya aykırılık sorunu:

1803 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin tümünün Millet Meclisi Genel Kurulunda son şeklini aldıktan sonra Cumhuriyet Senatosunda aynen kabul edildiği ve kesinleştiği, biçim yönünden Anayasa'nın 92. maddesi ile içtüzük hükümlerine uygun bir şekilde yasalaştığı, yasanın kimi maddelerinde mevcut olan biçime ilişkin aykırılığın bu madde için söz konusu olmadığı konu ile ilgili tutanakların incelenmesinden anlaşılmıştır.

2- Esas Yönünden Anayasa'ya aykırılık sorunu:

Yasa'nın 1. maddesinin (D) bendi hükmüne göre, ölüm cezasını gerektiren suç işleyenlerin cezası 30 yıl, müebbet ağır hapis cezasını gerektiren suç işleyenlerin cezası ise 24 yıl ağır hapis cezalarına çevrilmektedir. Çevrilme sonucu verilen bu tür hürriyeti bağlayıcı cezaların, "muvakkat hürriyeti bağlayıcı ceza" sayılması ceza hukukunun yerleşmesi uygulama kuralları gereğidir. Bu kurallardan ayrılmayı gerektirecek bir hüküm yasa da yer almamıştır. İtiraz konusu 6. maddenin ikinci fıkrası birden çok suç işleyenlerin durumlarını düzenlemiş olup bu hükme göre; ölüm ve müebbet ağır hapis cezasını gerektirecek biçimde olup olmadığına bakılmaksızın birden fazla suç işleyenlerin cezaları toplanmakta ve Türk Ceza Kanununun 77. maddesinde yazılı sınırı (ağır hapis cezası için 36 yıl) bulduğu takdirde toplam cezadan tekrar 12 yıl indirim yapılması öngörülmektedir. Yasanın gerekçesi ile Yasama Meclisleri tutanaklarına göre maddenin başka türlü anlaşılmasına olanak yoktur. Böylece bir suçu bir kez işleyenin aynı suçu iki kez işleyenden daha çok ceza görmesi sonucunu veren söz konusu yasa kuralı, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi, Anayasa'nın 12. maddesinde açıklanan eşitlik ilkesine de aykırı düşmektedir. Bu nedenlerle 15/5/1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 6. maddesinin ikinci fıkrasının esas yönünden iptaline karar verilmelidir.

Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ :

1- 15/5/1974 günlü 1803 sayılı Af Kanununun 6. maddesinin ikinci fıkrasının yasalaşmasında biçim yönünden Anayasa'ya aykırılık bulunmadığına oybirliğiyle,

2- Sözü geçen kanunun itiraz konusu yapılan 6. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşıoyuyla ve oyçokluğuyla,

24/6/1976 gününde karar verildi.

Başkan
Kâni Vrana

Başkanvekili
Şevket Müftügil

Üye
Ahmet Akar

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Şekip Çopuroğlu

Üye
Fahrettin Uluç

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Hasan Gürsel

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Adil Esmer

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞIOY YAZISI

64. maddesiyle genel ve özel af, ilânı yetkisini Türkiye Büyük Millet Meclisine bırakan Anayasa, bağışlamayı kısıtlayan hükümler koymamış olduğuna göre,

Anayasal denetim, bir bölüm suç ve cezaların affedilişini eleştirerek değil, ancak, bağışlanana bakılınca bir diğer bölüm suç ve cezanın bağışlanmayışının temel ilkelere ve örneğin "eşitlik" esasına ters düşüp düşmediğinin araştırılması biçiminde olmak gerekir.

Olayda ise, "affedilmeyenler" yönünden yapılmış bir başvurma yoktur ve bu durumda, itirazın reddi zorunludur.

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Esas Sayısı:1976/7
Karar Sayısı:1976/35

Mahkememizin 1803 sayılı Af Yasa'sının 2, maddesinin (B) bendi ile ilgili iptal kararlarından dergide yeralmayan ikisinin yayımlandıkları Resmi Gazeteler aşağıda gösterilmiştir.

1803 sayılı yasanın 2. maddesinin
(B) bendi

KARARIN

**YAYIMLANDIĞI
RESMİ GAZETENİN**

	Günü	Esas No.	Karar No.	Günü	Sayısı
1- T.C.K. 415. maddesi açısından	18.13.1976	1976/15	1976/17	10.6.1976	15612
2- T.C.K. 415. maddesi açısından	10.6.1976	1976/33	1976/32	6.8.1976	15668